

Zadeva C-83/22

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

8. februar 2022

Predložitveno sodišče:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Španija)

Datum predložitvene odločbe:

11. januar 2022

Tožeča stranka:

RTG

Tožena stranka:

Tuk Tuk Travel, S. L.

Predmet postopka v glavni stvari

Paketno potovanje – Odločitev potnika, da odpove potovanje zaradi strahu pred širjenjem covida-19 v Aziji – Neizogibne in izredne okoliščine – Celotno povračilo vseh plačil za potovanje

Predmet in pravna podlaga predložitvene odločbe

Člen 267 PDEU – Predlog za sprejetje predhodne odločbe o veljavnosti in razlagi – Člen 5 Direktive (EU) 2015/2302 – Minimalne informacije, ki jih je treba zagotoviti potniku – Veljavnost glede na člen 114(3) PDEU ter člen 169(1) in (2)(a) PDEU – Nacionalni načeli dispozitivnosti in odločanja v mejah zahtevkov – Združljivost s pravom Unije

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člena 169(1) in (2)(a) ter 114(3) PDEU razlagati tako, da nasprotujeta členu 5 Direktive (EU) 2015/2302 o paketnih potovanjih in

povezanih potovalnih aranžmajih, ker ta člen med obvezne predpogodbene informacije za potnika ne vključuje pravice, ki mu je priznana s členom 12 te direktive, da v primeru neizogibnih in izrednih okoliščin, ki znatno vplivajo na izvedbo potovanja, odstopi od pogodbe pred začetkom potovanja in prejme vračilo plačanega zneska v celoti?

2. Ali člena 114 in 169 PDEU ter člen 15 Direktive (EU) 2015/2302 nasprotujejo uporabi načel dispozitivnosti in odločanja v mejah zahtevkov iz členov 216 in 218(1) Ley de Enjuiciamiento Civil (zakon o civilnem postopku), če lahko ti procesni načeli ovirata popolno varstvo tožeče stranke kot potrošnika?

Navedene določbe prava Unije

- Člena 114(1), (3) in (4) PDEU ter 169(1) in (2) PDEU.
- Direktiva (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS, uvodna izjava 31 ter členi 3, točka 12, ter 5, 6, 8 in 12.
- Priporočilo Komisije (EU) 2020/648 z dne 13. maja 2020 o dobropisih, ki se ponudijo potnikom kot druga možnost namesto povračila za odpovedana paketna potovanja in prevozne storitve v zvezi s pandemijo covid-19

Navedene določbe nacionalnega prava

- Texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (prečiščeno besedilo splošnega zakona o varstvu potrošnikov in uporabnikov), členi 153, 156 in 160.

S temi členi so v špansko pravo skoraj dobesedno prenesene določbe členov 5, 6, 8 in 12 Direktive (EU) 2015/2302.

- Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC) (zakon o civilnem postopku)

Člen 216: „Civilna sodišča odločajo o sporih na podlagi navedenih dejstev, dokazov in zahtevkov strank, razen če zakon v posameznem primeru določa drugače.“

Člen 218: „1. Sodba mora biti jasna in natančna ter ustrezati tožbi in drugim zahtevkom strank, ki so bili pravočasno uveljavljani v postopku. Vsebovati mora vse potrebne ugotovitve in odločitev o ugoditvi zahtevkom ali o njihovi zavrnitvi ter razrešitev vseh spornih vprašanj, o katerih se je razpravljalo.“

Sodišče se od predmeta tožbe ne sme oddaljiti s tem, da bi upoštevalo druge pravne in dejanske okoliščine kot tiste, ki so jih želele uveljavljati stranke, obenem pa odloči v skladu s predpisi, ki se uporabljajo za obravnavano zadevo, čeprav stranki teh nista pravilno navedli ali se nanje sklicevali.“

Člen 412: „1. Po opredelitvi predmeta postopka v tožbi, odgovoru na tožbo in morebitni nasprotni tožbi stranke tega ne morejo več spreminjati.“

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Tožeča stranka se je 10. oktobra 2019 odločila, da s toženo stranko, družbo Tuk Tuk Travel, S. L., sklene pogodbo o paketnem potovanju za dve osebi v Vietnam in Kambodžo z odhodom iz Madrida 8. marca 2020 in vrnitvijo 24. marca 2020.
- 2 Tožeča stranka je ob podpisu pogodbe plačala 2402 EUR, skupni znesek za potovanje pa je znašal 5208 EUR. Splošni pogoji pogodbe so vsebovali informacije o možnosti „odpovedi potovanja pred njegovim začetkom z odstopnino“. Pogodbene ali predpogodbene informacije niso vključevale možnosti odpovedi v primeru neizogibnih in izrednih okoliščin v namembnem kraju ali neposredni bližini, ki bi bistveno vplivale na izvedbo paketnega potovanja.
- 3 Tožeča stranka je 12. februarja 2020 toženo stranko obvestila o svoji odločitvi, da ne bo potovala, ker jo skrbi širjenje koronavirusa v Aziji, in zahtevala vračilo zneskov, ki ji pripadajo, ker ne bo potovala.
- 4 Tožena stranka ji je 14. februarja 2020 odgovorila in jo obvestila o stroških odpovedi ter navedla, da ji bo povrnila 81 EUR. Po izmenjavi dopisov med tožečo in toženo stranko je zadnjenavedena sporočila, da bo tožeči stranki nazadnje povrnila 302 EUR.
- 5 Tožeča stranka se je odločila vložiti tožbo pri predložitvenem sodišču. Zahteva povračilo 1500 EUR, tako da lahko agencija zadrži 600 EUR za administrativne stroške.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 6 Tožeča stranka trdi, da je do odpovedi prišlo skoraj en mesec pred začetkom potovanja in da je bila njena odločitev posledica višje sile: zaskrbljujočih zdravstvenih razmer na območju potovanja zaradi covida-19.
- 7 Tožena stranka trdi, da na dan odpovedi pogodbe odločitev tožeče stranke ni bila utemeljena. Februarja 2020 naj bi potovanja v ti državi potekala kot običajno. V namembnem kraju naj na dan odpovedi potovanja ne bi bilo neizogibnih ali izrednih okoliščin, saj ni bilo ugotovljeno, da bi organi izvirne ali namembne

države sprejeli konkretne ukrepe, ki bi onemogočali potovanje. Upoštevati naj bi bilo treba informacije, ki so bile na voljo v času, ko se je tožeča stranka odločila odpovedati svoje potovanje. Tožeča stranka naj bi sprejela splošne pogodbene pogoje v zvezi z administrativni stroški (15 % celotnega zneska potovanja), stroški odpovedi pa naj bi bili taki, kot so jih zaračunali posamezni ponudniki storitev. Poleg tega naj bi tožeča stranka, ker ni sklenila zavarovanja, prevzela tveganje morebitne odpovedi.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 8 V uvodni izjavi 31 Direktive 2015/2302 je navedeno, da „bi [potniki] morali imeti pravico do odstopa od pogodbe o paketnem potovanju brez plačila kakšne koli odstopnine, kadar bi neizogibne in izredne okoliščine znatno vplivale na izvedbo turističnega paketa. To lahko zajema na primer vojne, druge resne varnostne težave, kot je terorizem, znatno tveganje za zdravje ljudi, kot je izbruh resne bolezni v kraju potovanja, ali naravne nesreče, kot so poplave, potresi ali vremenske razmere, ki onemogočajo varno potovanje v kraj, določen v pogodbi o paketnem potovanju.“
- 9 Člen 12(2) Direktive 2015/2302 določa, da ima „[n]e glede na odstavek 1 [...] potnik v primeru neizogibnih in izrednih okoliščin v kraju potovanja ali neposredni bližini, ki znatno vplivajo na izvedbo turističnega paketa, ali okoliščin, ki znatno vplivajo na prevoz potnikov v kraj potovanja, pravico, da pred začetkom turističnega paketa odstopi od pogodbe o paketnem potovanju brez plačila kakršne koli odstopnine. V primeru odstopa od pogodbe o paketnem potovanju v skladu s tem odstavkom je potnik upravičen do celotnega povračila vseh plačil za turistični paket, ni pa upravičen do dodatnega nadomestila.“
- 10 Vendar niti Direktiva 2015/2302 niti španska zakonodaja med minimalne informacije, ki jih je treba zagotoviti potniku, ne vključujeta informacij o možnosti odpovedi pogodbe o paketnem potovanju v primeru neizogibnih in izrednih okoliščin s pravico do povračila vseh plačil in brez odstopnine. Tako tožeča stranka niti takrat, ko je toženo stranko obvestila o svoji odločitvi, da ne bo potovala, niti takrat, ko je vložila tožbo pri predložitvenem sodišču (pred katerim nastopa brez odvetnika), ni vedela, da je morda imela pravico odpovedati pogodbo in zahtevati vračilo vseh plačanih zneskov zaradi izrednih in neizogibnih okoliščin na namembnem kraju, ki bi lahko bistveno vplivale na potovanje.
- 11 Po eni strani se postavlja vprašanje, ali so minimalne informacije, ki so bile tožeči stranki zagotovljene v skladu z Direktivo (EU) 2015/2302, nezadostne glede na člen 169 PDEU v povezavi s členom 114 PDEU. Z drugimi besedami, ali informacije, ki jih je imel potnik in so v skladu z Direktivo, otežujejo zaščito njegovih pravno priznanih pravic in interesov kot potnika in bi lahko bile nezadostne za visoko raven njegovega varstva kot potrošnika, zlasti v primeru, kot je ta, v katerem potnik nastopa brez odvetnika.

- 12 Po drugi strani pa se postavlja vprašanje, ali je mogoče v skladu s pravom Unije v primeru, da se šteje, da je dokazan resen položaj zaradi neizogibnih in izrednih okoliščin, ki bistveno vplivajo na potek potovanja, v sodbi odobriti vračilo celotnega plačanega zneska, ne glede na predlog, naveden v tožbi, kar je v nasprotju s temeljnim načelom španskega procesnega prava o odločanju v mejah zahtevkov (člen 218(1) LEC). Uporaba španskega procesnega prava namreč preprečuje, da bi se s sodbo odobrilo več, kot je bilo predlagano v tožbi (v obravnavani zadevi bi to pomenilo, da vračilo ne bi bilo polno), kar bi lahko preprečilo visoko raven varstva potrošnika, ki zato ne bi v celoti užival visoke ravni varstva, ki jo potrošnikom zagotavlja PDEU.
- 13 V zvezi z zadnjenavedenim vprašanjem je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe (zadeva C-869/19) o obsegu nacionalnih procesnih načel dispozitivnosti in odločanja v mejah zahtevkov. Generalni pravobranilec je 15. julija 2021 predstavil sklepne predloge v tej zadevi, v skladu s katerimi je treba „[č]len 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah [...] ob upoštevanju načela učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje uporabi nacionalnih postopkovnih načel dispozitivnosti, odločanja v mejah zahtevkov in prepovedi *reformatio in peius*, ki nacionalnemu sodišču, ki odloča o pritožbi, ki jo je vložila banka zoper sodbo, s katero se je časovno omejilo vračilo zneskov, ki jih je potrošnik neupravičeno plačal na podlagi klavzule o minimalni obrestni meri, pozneje razglašene za nično, preprečujejo, da bi odredilo vračilo navedenih neupravičeno plačanih zneskov v celoti“.